

Х. Ставревото възстание е важно за насъ не само защото *Х. Ставри* е родомъ отъ Сливенъ и защото сливенскитѣ революционери сж били готови да подигнатъ възстание въ града и се присъединятъ къмъ „Търновското“ възстание, но и защото то може да се счита за прѣходъ на организираното до нѣйдѣ „хайдутство“ отъ 1830 г. къмъ сжщинско революционерство. „Улинтиритѣ“, бунтовниците до 1862 г. ставатъ слѣдъ това: *легионери, хѣшове и комити*.

Къмъ сждбоносния прагъ на комитаджийството ни отнасятъ двамата главни прѣдставители на българскитѣ емигранти въ Бѣлградъ и Влашко — *П. Хитовъ* и *Х. Димитъръ*. Отъ друга страна, по отношене външнитѣ вѣяния въ страната ни, периодътъ на българското движение отъ 1829 г. до 1856 г., би могълъ се нарече „*Дѣдо Ивановъ*“. Почти всички възстания до Кримската война бѣха отгласи на руското идване подъ Балкана, на рускитѣ приготовления за нова война съ турцитѣ, — свързани съ надеждитѣ ни за помощъ отъ „Дѣдо Иванъ“, — отъ Русия.¹⁾ Българитѣ не безъ право разчитаха на тая популярна тогава сила, още повече, като имаха прѣдъ себе си примѣритѣ съ Гърция, Сърбия и Ромъния, които дължатъ свободитѣ си сжщо на руско застъпничество. Българскитѣ хайдуди и войводи прѣзъ казания периодъ знаях, че „синорътъ“ на турското царство „свършва тамъ, дѣто захваща земята на Дѣдо Иванъ“, за величието на който можело да се сжди даже отъ неговитѣ „катани“.

Краснорѣчиво доказателство за българскитѣ симпатии и надежди къмъ руситѣ отъ 1829 г. е участието на български доброволци въ Кримската война (отъ 1853 г. до 1855). Сждейки по причинитѣ за обявяването на тая война, българитѣ твърдо сж вѣрвали, че ако руситѣ прѣзъ 1829 г. сж стигнали чакъ въ Одринъ, прѣзъ въпросната война тѣ ще се спратъ въ Цариградъ и освободятъ българитѣ, още повече, че на сливенската депутация въ 1829 г. Дибичъ е казалъ, че „и за васъ ще дойде редъ“. Оче при първия зовъ на Кримската война се събиратъ 1200 души българи — доброволци отъ Влашко, Бесарабия и Бѣлгария.²⁾

¹⁾ Изразътъ „Дѣдо Иванъ“ е билъ познатъ въ Сливенъ още прѣди 1829 г. Документи за руски агитации между българитѣ въ края на XVIII-я вѣкъ ще освѣтлятъ тоя популяренъ изразъ. Когато руската кавалерия се подала на Япа Б а и ръ при Сливенъ (31-ий Юлий 1829 г.), първиятъ, който трѣтилъ изъ Сливенъ да извѣсти, че руситѣ идатъ, извикалъ „Дѣдо Иванъ иде“. Сливенци сж чували за руситѣ и въ 1810 г., когато, както разправятъ стари хора тукъ, тѣ стигнали чакъ до Чалж Кавакъ и тамъ си „закопали джепането“.

²⁾ Кримската война е извѣстна въ Сливенъ подъ името *Севастополско мурабе*. Тя се почва по дипломатически разпри върху рускитѣ притязания за протекторатъ надъ всички православни въ турската империя, като слѣдствие на князъ Менчикова мисия въ